

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 „
Negyed évre . . . 3 „
Egy szám ára 20 fill.

Hirdetések

és nyilvántartási közlemények
jutányosan közölhetők.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

kiadó hivatal

Gromon-utca 2. sz. a.
Wittigschlager C. czégnél

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:

Feymann Gyula
ügyvéd.

Hirdetések

Wittigschlager C. könyvkereskedésében is felvételnek
Gromon-utca 2. szám.

A gyermekvédelem teoriája és a praxis.*)

Írta: Dr. NEUMANN ÁRMINNÉ.

A gyermekvédelem nagy munkájában nálunk úgy az állam, mint a társadalom részt vesz. Az állam megalkotta a gyermekmenhelyeket, a társadalom jótékonyági egyesületek tagdíjaiból és egyes nagylelkű emberbarátok nagyobb adományaiból több gyermekvédelmi intézményt tart fenn. A látszat szerint sok történik és jól történik. A valóságban kevés és azt is rosszul hajtják végre. Megalkották a gyermekvédelmi törvényeket melyekben kimondták, hogy Magyarországon minden elhagyott gyermeknek joga van ahhoz, hogy róla az állam gondoskodjék. A szép elv ugyanazon jogokat ad minden gyermeknek, törvényes és törvenytelennek, beteg és egészséges gyermeknek, erkölcsös, józan életű, becsületes, de a sors csapásaitól üldözött szülők gyermekeinek, épp úgy, mint azokéinak, kiknek közelségük, romlottságuk, züllöttségük révén megméltatja ártatlan kis gyermekeik anyagi lelkét.

A törvény megadja a jogot, de a törvénynek, mint minden állami intézkedés végrehajtásának nehézségei és forrásai, a praxis, megkisebbitik a nagy elv gyakor-

*) Ezem, emberbaráti eszmékben gazdag cikket, mely nálunk is aktuális a „Gyermekvédelmi Lap”-ból melynek I. száma május 15-én jelent meg, vettük át. A cikkek iránya bőven igazolja az új lap szociális szükségességét és ha még megemlítjük, hogy a hazafias érdekek előmozdítására a szerkesztését oly kiváló férfiak vállalták, mint: br. Edelsheim Gyulai Lipót és dr. Tordai Ferenc és a lap munkatársai: Vaszary Kólos, Apponyi Albert gr., Berzevicsy Albert, Bókai Jenő, Széll Ignác, Széll Kálmán, Teleki Géza gróf, Wlassics Gyula, Zich János gróf, Zich Aladár gróf, Bosnyák Zoltán, Ruffy Pál, Neumann Árminné stb. stb.: akkor méltán mondhatjuk, hogy minden nemes érzésű emberbarát támogatására érdemes. A lap havonként egyszer jelenik meg és előfizetési ára 4 korona. Egyes szám ára 40 fillér. — Szerk.

lati értékét. Az elhagyatottság megállapítása törvényes szülők néhány hónapnál idősebb gyermekeinél oly körülményes és hosszadalmas, hogy közigazgatási hatóságaink közismert lassúságánál, heteket vesz igénybe. Az alatt az igazán elhagyatott törvényes gyermek elpusztulhat, elhalhat, kivált ha beteg és hely szüke miatt a közkórházak, mint rendszeren nem fogadják be. A szülők erkölcstelensége, züllöttségének megállapítása is végtelenül körülményes. Még bírói ítélettel végleg el nem marasztalt szülők kezeiből is nehéz a törvény embeinek a gyermeket kiragadni.

Az állami gyermekvédelem végrehajtása nehézségei által előálló fonákságok, lehetetlen és igaztalan helyzetek megszüntetéséhez, van nálunk elsősorban szükség a társadalmi gyermekvédelemre.

A gyermekvédelem különben nincs kimerítve azzal és nem szabad hogy arra szorítkozzék, hogy csak az igazán elhagyott gyermekeket vegye védelmébe. Az élet küzdelmeinek napjainkban mindinkább fokozódó nehézségei mindinkább kívánatosá teszik azt, hogy a munkájokból, keresetükből, úgy ahogy, ha nyomorogva is de megélő szegény embereknek valamely alakban segítségükre siessünk. Hogy gyermekeiket jól táplálhassák és ezzel egészséges fejlődésüket biztosítsák, hogy jól ruházhassák és ezzel ez uton az idő visszontagságaitól megvédve, egészségüket oltalmazzák. Kívánatos, hogy nagy számmal legyenek oly intézményeink, hol a mindennapi kenyérért munkába álló szülők oltalom, felügyelet nélkül maradt kisdetei egész nap minden szükségességgel elláttassanak, hogy a kenyérkeresés fárasztó munkájával ne zavarja a szülőket

otthon hagyott gyermekeik hogyléteért való aggodás.

A törvény azt is mondja, hogy minden szegény embernek jussa van ahhoz hogy meggyógyítsák. Ingyen patika és ingyen orvos illeti meg, de ez is csak a teoriában van így. A praxis meghazudtolja a szép elvet, pedig kis gyermekek nem érnek rá megvárni, míg kijárják az ingyen orvosságot, előbb meghalnak, ha a jószívű emberbarátok nem segítik ahhoz, hogy ingyen orvost és orvosságot kapjanak. Ezért van a gyermekvédelmi intézmények között az ingyen orvosságot, esetleg tápszert is szoltgáltató rendelő intézeteknek, milyeneke nálunk az Ingyentej, Fehérkereszt tart fenn, messze kiható nagy jelentőségük. A gyermekgyógyítással hivatásszerűleg foglalkozó intézményeink, rendelő intézményeink tulajdonképp csak félmunkát végeznek, csak teoriában gyógyítanak, a praxisban nem, mert a tanácsért odaforduló szegény szülők legtöbbje nem tudja megszerezni a beteg gyermeküknek rendelt orvosságot. Épp azért kívánatos az, hogy a gyermekorvosok rendelő intézetei nálunk is épp úgy oszto-gassanak ingyen gyógyszerrel, mint a hogy azt nem egy külföldi gyermekorvos megteszi.

A törvény kimondja azt a nagy elvet, hogy minden 6-12 éves gyermek köteles iskolába járni. E törvényt már közel négy évtized előtt hozták meg, tehát ez országban nem szabadna analfabétának lenni. Theoriában igen, a praxisban nem. Ezer és ezer, nem, tizezrekben menő gyermekek iskolakerülők, azért mert vagy nincs ruhájuk, a miben iskolába mehetnek, vagy oly messze laknak az iskolától, hogy onnan napközben tanítás szünete alatt haza nem

TÁRCA

Nekem is volt . . .

Nekem is volt álmom,
Nekem is volt vágyam,
Nekem is letépték,
Fehér könnyű szárnyam,
Engem is tiportak
Sötét, nehéz gondok
S elgondoltam akkor,
Hogy a kik búsúlnak
Azok mind bolondok!

Eloszlik a bánat
— S jön helyette másik . . .
Pirkadó ég alján
Fényes csillag látszik:
Reszkető világa
Imádság és élet . . .
Valamire vágyom,
Valamitől félek . . .
Könnyes szemmel kérdem
Lehetek-e boldog?
Hisz a kik szeretnek
Azok mind — bolondok!

S látjátok oly édes
Ez a gyötrő bánat,
Langyos szellő tépi
Hajamat, ruhámat,
Megfürösztö csókkal
Könnyes szemem páráját,
Altatja szívemnek
Ezer bűjűt, gondját . . .
Ugy-e édes szívem
Ne cseréljünk gondot,
Maradjunk szerelmes
Búsuló bolondok!

Dr. Radványiné Ruttkay Emma.

A szellem hatalma.

Kállay Miklóst tartotta a legszebb férfinak az x . . . i fürdő egész közönsége, a mely viszont Szent-halmay Pál özvegyét deklarálta a legrutabbnak, nemcsak az ottani hölgyek közt, de tán az egész vármegyében is alig akad párja. Valódi orgiát ült nála az a démon, a ki mintha beleavatkozott volna a Teremtő nagy művébe és Magdában adta volna a nőnem karikatúráját.

Hát csuf volt szegény és hogy mégis ott volt neve mellett az özvegy jelző, ezt csak apja régi, meghitt barátjának, Szenthalmay Pál miniszteri tanácsosnak köszönthette, a ki megsajnálta azt a nagyon rut, de époly szegény leányt is hogy nyugdíját biztosította számára, nőtül vette a szerencsétlen árvát. Szép cselekedet volt tőle. Magda hálából végtelen önfeláldozással ápolta utolsó percéig jötevőjét.

És ezen a nyáron az történt, hogy a legszebb férfi csapatot föl lovagjával

Kállay Miklós már a szerelmi vallomásoknál tartott. mikor kettősben sétálgattak a fenyvesek között.

Magda azonban nagyon okos asszony volt, és nem adott hitelt annak a sok szép szónak.

— Hígyje el, Magda, maga a legbájosabb teremte az Istennek szellemi tulajdonságai révén.

— A szellemem? Hát azt akarja maga elhítenni velem, hogy elég a férfinak, ha a nő, a kit magáévá tesz, esetleg szellemesebb a többinél? ha történetesen több van a szívében, a lelkében, mint amazoknak? Édes barátom, a férfi szerelmében annyi a hiúság, hogy mindig szüksége van a mások bámulatára szerelme tárgyával szemben.

— Így tesznek a tuzat férfiak, de a kibem komoly szerelem támad az a nő belső értékét mérlegeli és a szellem olyan kincse a nőnek, a mi messze maga mögött hagyja a mulandó testi adományokat. Hígyjen a szavamnak és legyen a feleségem.

— Magáé? a nők becézést kegyencé? Eh, ez csak olyan szeszély önnél, mint a játékokkal fulladásig elhalmozott gyermeknél az, mikor a drága já-

tékoktól egy pillanatra megcsömörülve, az uczán talált hitvány, keshedt játékban gyönyörködik.

— Tegyen próbára. Négy heti gondolkozási időt adok s ha csak a legcsekélyebb változást tapasztalja nálam ez alatt . . .

— Ne fogadkozzék. A próbaidőt elfogadom.

Kezet adott rá, hogy a kifizűtt terminusig nem ostromolja feleletért, de aztán el nem fogad egy igényi ellenjavát.

És a legszebb férfi továbbra is árnyéka maradt a legrutabb asszonynak.

Uj vendégek érkeztek; köztük Lányi Sándor osztály tanácsos leányával, Sáríkával.

A világszép Lányi Sáríka lett ettől fogvást a a fürdő csillaga; a gőczpont a mely köré az egész férfi közönség csoportosult.

Senki sem boszankodott e tényen jobban, mint Kállay Miklós, a ki kénytelenségből csak pár szót váltott az ünneplott Sáríkával, de az elég volt arra, hogy fölháborodjék azok léhaságán, a kik oly minden belső tartalom nélkül levő nővel tudják idejüket elfecserélni.

És mennyire boszankodott, mikor egy társas kirándulás alkalmából épen az a szellemtelen szép báb jutott neki társul.

Az egyetlen a mi elviselhetővé tette Miklósrá ezt a tarthatatlan helyzetet azok az irigy tekintetek voltak, melyek rá irányultak, a miért a világszép leányka neki adott előnyt a többiek fölött.

Ez mulattatta, ez jólesően cirógatta a hiúságát. De furcsa valami is az a hiúság!?

Ugyanez vezette akkor, mikor időnként négykézre játszott vele, a társalgóban.

Persze, hogy valami tartalmas társalgást folytasson vele, az ki volt zárva. De há ki vár valamit egy ilyen szemre való kis szapanbuboréktól.

Igy nevezte Kállay Miklós Lányi Sáríkat.

Elkövetkezett a fürdő közönség oszlási ideje. Kállay Miklós korrekt ember volt. Ilyennek ismerte mindenki. Igazuk volt.

mehetnek. Ezért kell a társadalmi gyermekvédelemnek itt is jóakarólag közbelépni, hogy a teoriából praxis legyen. Hogy a gyermekek iskolába járassanak, hogy a gyermekeknek legyen ruhájuk, miben iskolába járnak, hogy legyen otthonuk az iskolában azoknak, kik reá szorulnak arra, hogy egész nap ott maradjanak, addig, míg szülőjük a munkából visszatér.

A törvény tiltja a kóborlást, csavargást, a praxis megint meghazudtolja ezt a teoriában szép elvet, hisz ezer és ezer gyermek csatangol éjjel és nappal, és romlottságukkal veszélyeztetik a közbiztonságot és napról-napra növekedő számukkal a jövő nemzedék erkölcsi alapját.

Az elmondottakkal eléggé igazoltam, hogy a gyermekvédelem teoriáját a praxis, az élet nagyon sokszor meghazudtolja.

A gyermeknyomor nálunk óriási arányokat öltött. A társadalom ezen legszörnyűbb betegségét egyedül paragrafusokkal és papiros rendszabályokkal gyógyítani nem lehet. Mindnyájunknak kezét kell fogni és egyesült erővel harcolni egy nagy, magaslatos, hazafias célért; oly ellenséggel kell megküzdenünk, a mely nem csak jelenünket, hanem jövőnket is végromlással fenyegeti. Nem első kötelessége-e minden hazafinak, hogy az ország legdrágább kincsét: az ifjúságot, a mely ezrével romlik és pusztul, megvédelmezze és megakadályozza, hogy annyi erős munkabíró kéz, amelynek a nagy nemzeti munkából ki kellene venni a maga részét, támogatás hiányában, a társadalom számára veszendőbe menjen — ami még rosszabb — ellene forduljon.

Mint a külföldön, ugy nálunk is gyülekezzenek a hivatalos körökön kívül az asszonyok és a leányok, a gyermekvédelem zászlaja alá! Igyekezzenek elérni azt, hogy a meglévő törvényeket szigorúan végrehajtsák, a hiányzókat pedig pótolják. Az ő kötelességük lenne a külföldi példák szerint a szegény gyermekeket dajkálni, tanítani, gondozni, szeretettel körülvenni.

Az elhagyott gyermekekre kellene gondolni és segítségükre sietni azoknak, a kik dűskálnak az élet javaiban is annak ezer örmeiben

„Engedjétek magatokhoz a kidedeket“ — és titek lesz a mennyek országa.“

Felhívás író társainkhoz!

Egy, évszázadok óta porladó nagy költő, nagy dalnok érdekében és a magyar Génius nevében szólunk Hozzatok!

Az ő idejétől a mi időnkig, — a mi pedig vagy tíz emberöltő — babérja el nem hervadt, — de tövisei sem fonnadtak el. De a babér, — a mit dalai szereztek neki, s az a tövis, a mit életének balsosa szerze számára — ma is híven kísérik Őt.

A költő — kiről szólunk — a szerencsétlen báró Balassa Bálint! Költő volt és hős. Kard és toll — e kettő volt eszköze. Szerető nagy

Délfelé járt. Szenthalmy Pálné rendelést adott, hogy vitessék le podgyászát.

Kopogtak az ajtón — Bocsánat, méltóságos asszonyom, hogy háborgatom.

Hozta Isten kedves Kállay.

— Mint értesültem: a délutáni vonattal utazik. Nehány héttel előbban egyeztünk meg, hogy mielőtt elutazik, megadja választát a függőben maradt kérdésre. Én megkértem a kezét. Feleletet várom.

Kállay Miklós ábrázata olyan fehér volt mint, a napon fehérített gyolcs.

Az özvegy arczán görcsösen vonaglott át az a bizonyos mosoly.

— Maga tulon-tul korrekt ember, kedves Kállay a lelkiismeretével szemben. Nyugtassa meg a háborgó lelkiismeretét, mert a mivel tartozott neki, lerótta. Isten magával. Ha még találkoznunk valaha, remélem, mint jó barátok üdvözöljük egymást. Ég áldja.

Szenthalmynek mindenki számára volt egy mosolya a bucsuzás alkalmából; sőt mosolygott még akkor is mikor a kocsi lekanyarodott a fürdő telepről. Mert hát a tanácsosné okos asszonynak tartotta magát és ez az okosság nem engedte, hogy családja számba vegye azt, amiben ugy sem hitt, a mint egyre hangoztatta.

Es mosolygott, mikor pár nap elteltével e rövid hymenyhírt hozták a lapok:

„Kállay Miklós miniszteri titkár eljegyezte a szép Lányi Sárkát M... fürdőn.“

— Milyen nagy hatalom is a nő szellemes volta, a belső értéke a férfi szemében; szólt magában az okos Magda.

Es ismét mosolygott ugy, hogy még a könnye is utána esordult.

szíve kettőért dobogott: a hazáért és a szerelemért. A mit az elsőért tett, azt kardjával írta a történelem fehér lapjára véres betűkkel, a mit a másikért érzett — azt tollával írta a költészet fényes lapjaira.

Élete ebből állott: szeretett — dalolt — harcolt, Élete — vigasztalan volt s nem volt derűje, — csak az, mit pazar fényű lelke ontott maga köré. Isteni derű, — a mit mi látunk de a miért ő szenvedett.

Élete a keserv szikla falai, melyek tövében a a költészt búfajos virágai fakadtak.

Családi torzalkodások, szerencsétlen házasság, nagy vagyoni zavarok, örök lelki nyugtalanság, és egy kínzó viszonzatlan szerelem, ezek kísérték élet-utján egészen addig a diadalmas várostromig, a mely neki halálos sebet hozott.

Fiatalon — de éppen jókor érte el a halál. Óriási vagyonából a sors már nem hagyott neki több földet, — mint a mennyit a koporsója és a sírját fedő kőlap közé tudott bepréselni a sírásó.

Ott pihent sokat zaklatott teste, de nem soká. Jött idő, a mikor még sírjában sem hagyták pihenni. Olyanok tették ezt vele, a kiket ő sohasem bántott. Kiszórták hamvait a kriptából és egy ossarium mélyébe tették s ott heverték azok 1897-ig.

Nem teljesült az Ő eltemetők kérése. Hiába könyörgöttek azok az Istenhez:

Requiem aeternam dona eis!

Balassa Bálintnak a nagy magyar dalnoknak maig sem adatott meg az örök nyugalom.

1897-ben csontjai feltaláltattak, tudományos úton meghatározattak és most egy ládába zárva — Liptóvármegye levéltárában várják azt a nyugalmat, melyet hő lelke mindig annyira áhított.

Író társaink! Balassa Bálint, hozzá méltó eltemetése jelen év őszén megtörténe.

Lehetséges-e az, hogy e nagy nemzeti gyász-ünnepe a magyar irodalom csupán az irodalmi társaságok által vegyen részt — s hogy arról a magyar irodalom munkásainak ezrei elmaradjanak? Ez ünnepből részt kér magának az egész magyar íróvilág. Hogy testben, lélekben és áldozatban ott legyen a magaslatos actusnál, midőn egy XVI-ik századbeli munkatársát helyezi örök pihenőjére a nemzeti kegyelet.

Ezért fordulunk most Hozzatok, Író társak. Tegyük e gyászünnepet magaslatosabbá azzal, hogy teljes egészünkben vegyük abban részt.

Övezzük aranykoszorúval a nagy költő homlokát, a mely koszorú minden levelét a késő utódok írói — szép írói, tudományos írói, hírlapírói — fűzzék az Ő számára.

Felhívjuk e részvételre író társainkat és kérjük őket, — hogy az e célra szolgáló adományait a Liptóvármegye alispáni hivatalához — azon megjelöléssel: „az írók aranykoszorújára“ — augusztus hó 1-éig beküldeni sziveskedjenek.

Kelt, Liptószentmiklóson, 1905. évi május hó 1-én

Őszinte szeretettel és hazafias tisztelettel.

Nagy András dr. Rexa Dezső.

Pereszlényi Zoltán.

Helyes iparfejlesztés.

Nem merülhet fel véleményeltérés afölött a követelmény fölött, hogy közgazdasági politikánk minden mozzanatának ma — mind — megelőző következetessége — ahhoz a törekvéshez kell fűződnie, hogy tekintélyes őstermelési produktivitásunk mellett egy jelentékeny ipari kifejlődésnek vessék meg egészséges alapja.

Az sem képezheti vita tárgyát, hogy a kisipar és a háziparok létfenntartásának biztosítása mellett e részben elsősorban különösebb figyelmet érdemelnek azok az iparágak, amelyek a mezőgazdasági termeléssel közvetlenebb vonatkozásban állanak s anyag szükségletük tekintetében ennek nyersanyagtermelésére támaszkodnak; másodsorban kellő támogatás mellett azok honosítandók meg és fejlesztendők, amelyeknek létrehozatalával magunkat a külföldi iparra utalásunk alól függetleníthetjük; harmadsorban pedig azok segítendőek, amelyek részben mint rokon részben mint csak kivételre dolgozó speciális iparok jöhetnek tekintetbe.

Jóllehet, ilyen iparoknak, különösen pedig az első helyen említetteknek, nálunk — hála a Gondviselésnek — minden termelési előfeltétele megvolna és tág terük is nyílhatnék és jóllehet az állam is elég bőkezűen gondoskodik már évek óta ezek segítségéről, mégis azt tapasztaljuk sajnosan, hogy nálunk a nagyobb szabású újabb ipari vállalatok gyereke s ipari fejlődésünk nem emelkedik abban a mértékben, mint amilyenben emelkedhetnék.

Ennek okát kutatva, arra a következtetésre jutunk, hogy ez jórészt éppen a tőke tartozkodásán mulik s csak a vállalkozási hajlam teljes hiánya lehet oka annak, hogy — a kedvező körülmények dacára — valóságos eseményszámba megy az, ha tekintélyes állami támogatással egy-egy jelentősebb vállalat létrejön, holott mindennapi dolog lehetne, hogy újabb és újabb ipari vállalkozások alakuljanak.

Pedig — pénzsűke fölött sem panaszkodhatunk, sőt tudjuk, hogy a tőke már jó ideje keresi a bár mérsékelt, de biztosítottan gyümölcsöző elhelyezés módjait; a kiegyezés és a kereskedelmi szerződések megkötésének bizonytalan mikéntje ha látszólagos hatással van is a mozgósítható tőkére — véleményem szerint szűtén nem kötheti meg a vállalkozási képességet és hajlamot annyira, hogy a nagy tőkének rid-g tartózkodása okadatoltnak lenne vélelmezhető. Sőt a fontosabb körülmények éppen azt igazolják, hogy a tőke tartózkodása éppen nem indokolt.

Miben keressük hát az okot, amely miatt a tőke elzárkózik?

Az ipari vállalkozás, jobban mondva új és nagyszabású iparoknak alapítása, egy új gyárnak létrehozatala nem egyszerű és nem könnyű dolog, mert hiszen egy szabatos és megbízhatónak elfogadott rentabilitási számvetés alapján kimutatott jóvelmezés és előrelátható prosperitás még nem elég ahhoz, hogy a tőke magát egy tollvonással attacheálja. Tudjuk, hogy az előrelátható és mondjuk tényleg be is következő prosperitás biztosítását a vállalat rendszerint az első nehézségek leküzdése és tetemes előre nem látott áldozatok árán érheti el csak — és bizony a legtöbb esetben jórészt ezen ugynevezett „gyermekbetegségei“ szokták képezni azt az akadályt, amelyen a vállalkozási kedv és illetve a tőkének felajánlása megtörik.

Ebben rejlik tehát a legfőbb oka annak, hogy nagyobb új vállalatok nálunk oly ritkán jönnek létre s ez az, amin végre segíteni kellene.

Az irreális alapon és a spekulációs céllal előkészített vállalatokról és az ilyenek megindításánál uralkodó szerencsétlen érdekhajszásról nem, hanem csak a reális alapokra fektetett és egészségesen indulandó alapításokról szólva, érthető, ha az ilyen szolid vállalatok iránt érdeklődő tőke, — amely itt-ott már talán átélt néhány kudarcot még a legkedvezőbb prosperitási kilátások mellett is bizonyos előzetes garanciákat keres mindazon üzleti áldozatok és talán káros esélyek bizonyos mérvű fedezetül, amelyek az első nehézségek elhárítása, vagy könnyebb leküzdése érdekében felmerülnek.

Ha tehát azt állítjuk, hogy a nagytőke csak azért nem tud, vagy nem mer magasabb és tulajdonképeni hivatásának megfelelően, mert a keresett előzetes garancia nincs meg, — rajta kell lennünk, hogy ezt a garanciális alapot megkaphassa. Keresni kell módját annak, hogy ilyen garancia minden szolid vállalkozásnak előzetesen kilátásba helyeztessék és biztosítsák is.

E részben pedig az állam s illetve közvetlenül a kereskedelmi kormányzat van hivatva segédkezni nyugtani számos nagyobbüzemű új gyár létesítésének, valamint iparunk gyors és egészséges kifejlődésének elősegítésére.

Kereskedelmi kormányunk az iparunk kifejlődéséhez fűződő hivatását be is tölti; de nagyobb sikert érte el e téren, ha az állami támogatás eddig érvényben volt módján változtatva, az iparfejlesztési akciót a vissza nem fizetendő államsegély engedélyezése helyett a kamatmentes államkölecsön nyugtásának rendszerére alapítaná.

A ma követett rendszer mellett a támogatást érdemlő új ipari vállalkozások az 1899: XLIX. toikkben megirt államkezdményeken felül indokolt esetben a befektetett vállalkozási tőke 1—2 százaléknak megfelelő összegét szokták kapni évente — legfeljebb tíz éven át — vissza nem fizetendő államsegély fejében. Ezek az összegek az iparfejlesztési alpból folyósítatnak.

Ha e szerint valamely új vállalat például egy millió korona tőkével megalakul s támogatásra érdemesnek ítéltetett, az állam ennek tíz éven át évente 10—20.000 koronát helyez segélyképpen kilátásba.

Ez az összeg azonban — bár nagyon tekintélyes ajándék egyébként — sem nem elégséges ahhoz, hogy a vállalat boldogulását biztosítsa, az első nehézségeken átsegítse sem pedig nem nyújt elegendő alapot ahhoz, hogy az 1.000.000 koronát a tőke a vállalathoz ide is adja, illetve az engedélyes vagy alapító ezt a befektetési összeget a rendes alapítási vagy üzleti feltételek mellett egykönnyen megszerzhesse.

Egy szolid és megbízható alapon induló vállalkozás nincs és nem lehet arra ráutalva hogy az államtól évente 10—20.000 koronás ajándékokat igényeljen és kapjon, még akkor sem, ha ez az ajándék tíz esztendő alatt a 100—200.000 korona tekintélyes és csábító összeget képviseli. De szó fér ahhoz is, hogy vajon életképesnek tartható-e az olyan ipari vállalkozás, amely befektetett tőkéje után számbavett 1 százalékos ajándékhoz fűzi boldogulását.

Szerintem sokkal inkább megkönnyítené az ilyen egészséges alapra fektetett vállalkozások létesítését és valószínűleg sok új gyáralapításnak kezdeményezést az, ha az állam ezeket — a 10 vagy 15 évre engedélyezendő törvényszerű államkölesben részesítené addig az időpontig, amíg a vállalat prosperitása már biztosítva van, illetve a tőke bizonyos mérvű megvédelmezése már eléretett.

Ennek az elvnek inaurálása előreláthatólag nagy lendületet adna gyors és egészséges ipari kifejlődésünknek. Megoldást nyerhetne ennek révén rövid idő alatt a munkás- és kivándorlási kérdés, javulhatna a rokonipar helyzete, emelkedhetnék a nyersanyagtermelés mérvé stb.; sőt, ami nem kevésbé fontos, a kistőke, is a munkában rejlő vagyoni értékkel együtt teret nyerne azáltal, hogy így a nagytőke az ipari vállalkozások elősegítésére mozgósíthatnák.

H I R E K.

Keresztjáró napok. A helybeli róm. hath. egyház hétfőn, kedden és szerdán, mint a keresztjáró napokon egyházi körmeneteket tart. A körmenet, melyen az el. iskolák róm. kath. ifjúság is részt vesz, mindenkor a hét órai szent mise után, fél 8 órakor indul a róm. kath. templomból.

Végrehajtóbizottsági ülés. A pancsovai kiállítás végrehajtó bizottsága hétfőn, május 29-én d. u. 4 órákor ülést tart a városháza kistermében. Targyalatni fognak az újabb bejelentések valamint a kiállítási vendéglő ügye és a katonai zenekarral kötendő szerződés.

Iskolalátogatás. Dr. Pacséri Károly, Torontárvármegye kir. tanfelügyelője e héten városunkban időölt, honnan a borcsai és dolovai áll. és községi elemi iskolákat látogatta meg.

Nyugtázás. Lovag Feymann Gyula pancsovai ügyvéd úr, a borcsai rom. kath. imaház oltárának felszereléséhez 40 (negyven) koronával járult, a mely összeget alulírott hitközségi elnökség ezennel köszönettel nyugtáz. Glogon, 1905. évi május 26-án. A borcsai rom. kath. hitközség elnöksége: Zelinka Károly s. k., glogoni r. k. lelkész mint a borcsai r. k. főkegyház elnöke, Helfrich Antal s. k. egyházi pénztáros.

Kiállítási hírek. A Népkerben serényen folynak a kiállítási munkálatok. Az impozáns iparcarnok már tető alatt van és nemcsak 20 meter magas kupolájával de igazán tetszetős formáival is a kiállítás látványossága lesz. Az igazgatósági épület és a halászsárga színtűn befejezésükhöz közelednek. Az igazgatóság egyéb fáradságait is siker koronázza. Így a dunagőzhajózási társaság a kellően igazolt kiállítási tárgyakra nézve július 1-étől október végéig 50 százalékos díjkedvezményt engedélyezett. A zimony-orsovai vonalon pedig a rendes postahajójáratoknál Pancsovára vagy innen útazók 50 százalékos menetdíj kedvezményben részesülnek. A földmívelésügyi miniszter löverseny díjakat helyezett kiállításba, ha a szabályzat bemutatattik; a kereskedelmi miniszter pedig megengedte, hogy a kiállítási plakátok az államvasutak összes indóházaiban díjta lanul helyeztessenek el.

Meghívó. A pancsovai „Gromon Dezsó magyar nyelvterjesztő egyesület ez idei rendes közgyűlést hétfőn június hó 12-én, d. e. 11 órákor a városháza tanácstermében fogja megtartatni, mely gyűlésre az egyesület tagjai ezennel tisztelettel meghívattak. A közgyűlés tárgyai: 1. Titkári és pénztárosi évi jelentés. 2. A tisztikár s igazgatótanács visszalépése. 3. A tisztikár és a közgyűlés tanács megválasztása. 4. Évi költségvetés. 5. Indítványok. (Az indítványok alapszabály 28. §-értelmében a közgyűlést megelőző napon írásban bejelentendők.) Hazafias üdvözléssel Pancsova, 1905. május hó 16-án. Az elnökség.

Kerti ünnepély a Társaskörben. A „Pancsovai Társaskör“ kerti helyiségét tekepálya versenynyel összekötött kerti-ünnepélylyel nyitja meg. Kezdeté délután 5 órákor. — Vendégek szívesen lattatnak.

Vasuti ülés. A pancsova-petrovovszellői h. é. vasut-részvénytársaság igazgatósága tegnap délután ülést tartott, melyből a szomszédos forgalomban menetdíjak leszállítása tárgyában előterjesztést tettek az államvasutak igazgatóságának. A 4. és 5. sínpar lefektetéséről valamint a felvételi épület és raktárok kibővítésére vonatkozó jelentés tudomásul szolgált. A sóraktárhoz vezetendő iparvágány tárgyában a kellő lépések megtétek.

Pályázat ösztöndíjra. A „Pancsovai Gromon Dezsó magyar nyelvterjesztő Egyesület“ 200 koronás „Milleniumi ösztöndíjra“ pályázatot hirdet. Folyamondhatnak érte oly magasabbrangú magyartanulmány tanítványok látogatói, kiknek apja vagy anyja Pancsova városában, Hertelendfalva, Sándoregyháza és Székelykeve telepes községben, Almás, Glogon, Franzfeld, Czrepaja Torontárvármegye, Révaujfalva, Dolova, Sztarcsova, Homolicez, Beresztócz, Bárányos és Borcsa községekben nyilvános iskolánál működött vagy működik. Az igazgatótanácshoz június 30-ig benyújtandó kérvényekhez vagyoni és iskolai bizonyítványt csatolandó. Pancsován 1904. évi május hó 26-án. Az igazgatóság.

A m. kir. áll. iparos és kereskedő-tanonciskola vizsgálatai. Az iparos tanonciskolában a vizsgálatok a következő napokon lesznek: jún. 15-én 6-8-ig elők. I. A. I. B. II. osztály; I. A. I. B. rendes osztály; jún. 16-án 6-8-ig elők. III. IV. osztály és a II. és III. rendes osztály.

A kereskedő tanonciskola mindanegy osztályában a vizsgálat jún. 21-én lesz. A vizsgálat itt délután 4 órákor kezdődik.

Tanoncok megjutalmazása. Winterfeld János, az ipartestület érdemes elnöke, évről évre fölkeresi Pancsova nemes szívű embereit s a jótékony, ipar és kereskedelem fejlesztése nevében adományokat gyűjtőlük. Ezek a nemes szívű adományok teszik lehetővé, hogy a tantestület év végén a szorgalmas, jó magaviseletű tanulókat jutalmakkal ajándékozza meg s ezáltal is buzdítsa a tanulásra és önművelésre. Erre a célra az idén adakoztak: B. Zákó Milán főispán, Weifert I. M. Pancsovai népbank dr. Gyertyánffy Jenő főszolgabíró 20-20 K. Dr. Scsitinszky Adolf 15 K. a kereskedelmi bank, Mannó György 10-10 K. dr. Radda Ignác 3 k. Fischer A. és ifj. Christian Alajos 5-5 K. Fischer A. 6 K. Radda Frigyes, Máj Márkus, Nádor Gyula, Haim és Deutsch, Obrádovics Sztójkó 5-5 K. Mayer Ferenc 4 K. Dr. Weil Adolf, Schultz Simon 2-2 K. összesen 172 K. A nemes szívű adakozók, valamint Winterfeld János is fogadják az intézet hálás köszönetét.

Halálzás. Monya Vászka, a magyar nóták kitaláló cégányprimása, kinek az egész délvidéken jó hírneve volt, a múlt vasárnapon, hosszú szenvedés után tüdővészben meghalt. A boldogult igazi művész volt a maga nemében nemcsak a hegedűn hanem a cimbalmon is. Jeles zenekara a külföldön is szerzett dicsőséget a magyar cigányzenének. A fiatalon elhalt primás temetése, melyen a tüzoltó- és cigányzenekarok felváltva játszottak, a múlt kedden nagy részvét mellett ment végbe. Nyugodjék békében!

Új pavillonok. Az antalfalvai-és alibunári járásk kiállítási pavillonjainak munkálatára a héten tartották meg az árlejtést. Mindkét pavillon igen csinos, tetszetős látványosság lesz. Az első Mergel Antal épít fel négyzetméterenkint 14 koronáért, a másikat Szegér István 14 kor. egységáért.

Árlejtés. A kiállítás vendéglő munkálataira hétfőn délelőtt 10 órákor szóbeli árlejtés tartatik a kiállítási iroda (városi mérnöki hivatal) helyiségében. A beépítendő terület nagysága 415 négyzet méter.

Motoros kocsik. Értesülésünk szerint a motor kocsik július 1-étől kezdve fognak Pancsova és Versecz között közlekedni.

Öngyilkosság. Wraný József asztalos-mester esütörtökön délelőtt Magyar utcán lakásán felakasztotta magát. Hosszas gyógyíthatlan betegség vitte a szorgalmas iparost kétségbeesett tetterre. Temetése pénteken délután ment végbe nagy részvét mellett. Özvegye és 6 kiskorú gyermeke siratja.

Hímlőoltás. A hatósági orvos által a hímlőoltás a jövő vasárnap, június hó 4-én d. u. 2 órákor fog eszközölni a városháza nagytermében. Minden beoltandó gyermek szülője külön idézést kap. A magán orvosok által beoltott gyermekek szülői, ezt a bizottság előtt tartoznak igazolni. Azon szülők, kik gyermekeik t most be nem oltatják, vagy mulasztásukat ki nem mentik, szigoruan fognak büntettetni.

Elvesztett. Egy a pancsovai kereskedelmi bank által kiállított 60 koronáról szóló betéti könyv elvesztett. Egy börtárca, 600 korona készpénzzel és értékpapirokkal veszendőbe ment.

Harszerű lövészet. Szerdán május 31-én délelőtt 8 órától 12-ig a Révaujfalva utól jobbra a révaujfalvi erdő felé a helyőrség harszerű lövészetet tart.

Parkegyesületi ülés. A parkegyesület választmányja, Mattanovich Adolf kir. tanácsos polgármester elnöke alatt, ma délelőtt 10 órákor ülést tart a városházán.

Íszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszess italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A Cozapor többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert esodahatása ellenszenvessé teszi az íszákosnak a szeszess italt. A Coza oly eszedesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér vagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető mégcsak nem is sejtí mi okozta javulását.

Coza a családok ezreit békítette ki ismét, sok sok ezer léfít a szűgyen és beestelenségől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet mely a Cozapor, tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják egy próba adagot díj és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztosságról. Kezessék, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYEN PROBA 150 sz. Várga ki ezen szelvényt én küldje meg ma az intézetnek. (Levelek 25 fillér levelezőlapok 10 fillérré bérmentesítendők.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 15),
62, Chancery Lane,
London, Anglia.

9441 sz.
1905. tkvi.

Árverési hirdetményi és kivonat.

A pancsovai kir. tszék mint tkvi hatóság az előterjesztett kérelem folytán Gyura György ozorai lakos javára 112 K. 80 fill. tőke, ennek 1886 évi január hó 1-től járó 8% kamata, 97 kor. 56 fill.

Pancsovai látképes levelezőlapok

(legújabb felvetelek)
igen szép egy- és többszínű fotolitografiai kivitelben kaphatók
Wittigschlager C.
könyvkereskedésében, Pancsován.

GEDULDIGER HUGÓ VÉSNÖK
ruggyanta-bélyegző-gyára
Alapitt. 1874.
BUDAPEST, VI., VACZI-KÖRÚT 17. SZÁM
Készít: ruggyanta és rézbélyegzőket, pecsétnyomókat
sablonokat, öntött- és vésett czimtblákat sat.
Árjegyzék ingyen.
Videki képviselők keresetnek

eddigi 19 kor. 75 fill jelenlegi s még felmerülendő költség kielegítése végett az 1881 60. t.-cz. 144 §-a alapján s 146 §-a és 156 értelmében **Ferencz Tódor** ados is **Ferencz Julianna** társtulajdonos ozorai lakosok ellen a pancsovai kir. tszék területén levő antalfalvai járáshoz tartozó Ozora községben és az ozorai 815 sz. f. 3546 sz. tkvben foglalt: 1 640 sz. ház és 400 []-öl házhelyre 270 K. 2. d. 6 hrsz. 400 []-öl I. o. szántóra 36 K. 3 IV. d. 142 hrsz. 1385 []-öl II. o. szántóra 126 K. becsárban az árverést elrendeli s azt valamint amegállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés Ozora községházában 1905. évi augutus hó 11-én d. e. 9. órákor fog megtartatni a következő úgy a tkvi hivatalban mint Ozora községben kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

- 1.) Kikiállítási ár a becsár.
- 2.) Ezen árverésen a fenti ingatlan a kikiállítási azon alúl is el fog adatni.
- 3.) Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 % vagyis 27. k. 3 k. 60 f. és 12. k. 60 f. készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881 60. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénz előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt u. a. kiszolgáltatni.

Pancsován 1905. évi május hó 19-én.

Ats,
k. t. albró.

1-1

5972 sz.
1905. tkvi.

Végzés árverési hirdetményi és feltételek.

A pancsovai kir. tszék tkvi. hatóság az előterjesztett kérelem folytán **Jovanovics Lyubomir** pancsovai lakos javára 1400 korona tőke ennek 1903 évi október hó 12-től járó 5% kamata és 154 K. 90 fill. eddigi 24 kor. 70 fill. jelenlegi és még felmerülendő költségek kielegítése végett az 1881 60. t.-cz. 144 §-a alapján és 146 §-a értelmében **Momesilov István** barandai lakos ellen a pancsovai kir. tszék területén levő antalfalvai járáshoz tartozó Baranda községben és a barandai 729 fol. 780 fol. 1947 számú tkvben foglalt: 1.) 179 sz. ház és I. hold házhelyre 5270 kor. becsárban az árverést elrendeli s azt valamint a megállapított feltételeket ezennel közhírré teszi.

A nyilvános árverés 1905. évi Junius hó 24 napjának d. e. 9 órákor fog megtartatni a következő úgy a tkvi hivatalban mint Baranda községben kifüggesztett s megtekinthető feltételek mellett.

- 1.) Kikiállítási ár a becsár.
- 2.) Ezen árverése a becsár a fenti ingatlan a kikiállítási azon alúl is el fog adatni.
- 3.) Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárnak 10 % vagyis 327 kor. 30 fill. készpénzben vagy óvadékképes papirokban a kiküldött kezeihez letenni.

Pancsován 1905 évi Márczius hó 30 án.

Dr. Bernhardt,
k. t. albró.

1-1

Védjegy: „Horgony“.

A Liniment. Capsici comp.
a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszor, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalomcsillapító szerek bizonyult közsévényél. csúznál és meghúléseknél bedörzsöléskeppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevasárlaskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony“ védjegygyel és a Richter czégyegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 kor. és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, **Budapesten.** Richter gyógyszerára az „Arany orszlánhoz“ Prágában, Elisabeth strasse 5 neu. Mindennapi küldés

15-7

Ferencz József keserűvíz az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

15-14

Szeplő

pattanás, májfolt, bőrtisztítatlanság ellen 4 nap alatt lehet sikeresen védekezni, ha valódi „Diana arckrém” és „Diana szappan” bőrápoló szereket használ. — Ára 75—75 krajcár; egy eredeti üveg „Diana parfeum” 5 kor. — Egy doboz „Diana hölgypor” szarvasbőrrel 75 krajcár; egy doboz „Diana pirosító” 5 kor. — **Bob hashajtó a legkellemebb!** — Egy doboz 80 fill. próba-adag 10 fillér. — Készíti: **ERÉNYI BÉLA**, Diana-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5 sz. — Kapható a gyógyszertárakban:

Főraktár: **Radda Frigyes**, gyógyszertára az „Angyalhoz”. **Bauer Ferencz**, gyógyszertára az „Arany sashoz”. **Georgievics István**, gyógyszertára a „Még-változó”. **Irsek Károly** drogiériája.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei Temesvári püskösi

országos vásár

f. évi június hó 1-től bezárólag június hó 5-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása

az országos vásárra június 1-től csütörtökön reggel 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárot, 1905. május 10-én

A városi főkapitányságtól:

Bandl Rezső, főkapitány.

Figyelmeztetés.

Az elkerített állatvásártérre is szabad szekérbe fogott állatokat bevinni, de csak akkor, ha a szekérbe fogott állatok is szabályszerű marhalevéllal vannak ellátva.

A ki szekérbe fogott állatokat nem szándékozik az elkerített állatvásárra bevinni, a város területére, sőt, a kirakó (ipari) vásárra is marhajárlat nélkül jöhet be.

Bánati ló-, szarvasmarha-, juh- és sertésvásár. Gyümölcs-, mezőgazdasági-, kereskedelmi- és iparvásár.

McCormick Harvesting Machine Company

(Chicago-i aratógép.)

Knecht E. J., igazgató.

Budapest, V., Váci-ut 30.

KATALOGUSOK ingyen és bérmentve.

Felvilágosításokkal készíttünk szolgálatunk.

Gyártmányok: Kévektőtőgép, „Daisy” marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénagyűjtő gereblye és „Manila” kévektőtőfonál gyártmányai. **Amerikai tárczas boronák, rugós boronák, kultivátorok, szénaforgatók, kukorica-vetőgépek.**

17-12

Schicht-szappan

„szarvas”

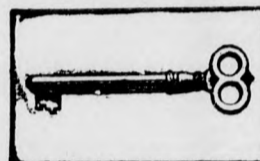
vagy

„kulcs”

jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden kéres alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! **Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.** !!

Somatose

oldható húsfehérnye a hús tápanyagát tartalmazza (tojásfehérnye és só) majdnem teljesen könnyen oldható por alakban a lehető legjobb

erősítő szer

gyenge a táplálkozásban visszamaradt egyéneknek, mellbetegeknek, idegbetegeknek gyomorbetegeknek, gyermekgyógyászatnak, angol korban szenvedő gyermekeknek, gyógyulókknak

Vas-Somatose

alakjában pedig különösen

Sápkórban

szenvedőknek orvosiilag ajánlva. Somatose nagy mértékben emeli az étvágyat.

Kapható minden gyógyszertárban és drogeriában. Csak eredeti csomagolásban valódi.

Farbenfabrik evorn. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld

WITTIGSCHLAGER C.

KITÜNTETVE:
Budapest 1885. ezüst érem.
1896. elismerő oklevél.

KÖNYVNYOMDÁJA és KÖNYVKÖTESZETE

KITÜNTETVE:
Temesvár 1891. ezüst érem.
Páris 1900. bronz érem.

Pancsován, Gromon-utcza 2. szám alatt, saját házában.

Készít mindennemű

könyvnyomdai munkákat,

u. m.: szín- és műnyomást, műveket és brosurákat az országban divó minden nyelven, ügyvédi és hivatali táblázatokat, számlákat, szállítóleveleket, körözvényeket, árjegyzékeket,

eljegyzési és esketési kártyákat, meghívókat,

gyásszjelentéseket, gabonavásárlási szelvényeket, látogató-, cím- és ajánlási-kártyákat, czímmel és czéggel ellátott levélpapírokat és kenderborítékokat stb. stb.

izléses, tiszta és szép kivitelben

a lehető legolcsóbb áron.

Mindennemű könyvkötészeti munkák csinos kivitelben, jutányos árak mellett végeztetnek.